

Захарченко Н. В.

д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Вольневич Ю. С.

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування» магістр I курс
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Одну з центральних ролей в сучасній економіці відіграє збалансованість фінансового сектора - фінансової структури, від якої в значній мірі залежать темпи та якість економічного розвитку. В даний час більшість дослідників зійшлися на думці, що головними функціями фінансового сектора є наступні:

- забезпечення ефективної аллокації ресурсів в рамках національної економіки, включаючи збереження і примноження вартості накопиченого багатства (заощаджень) і підтримання фінансової безпеки громадян;
- трансформація заощаджень в інвестиції, перш за все довгострокові;
- трансформація (розподіл, перерозподіл і диверсифікація) ризиків підприємницької діяльності, включаючи інвестиційну;
- забезпечення ефективного (справедливого) ціноутворення на фінансові активи [1, с. 31].

Таким чином, вивчення тенденцій розвитку світового фінансового ринку і як наслідок його інструментів має велике значення для розуміння процесів глобального фінансового ринку та розвитку світової економіки в цілому.

Останнє десятиріччя характеризувалося великими змінами як в структурі, так і в технологіях світового фінансового сектора. Деякі зміни, що відбуваються не нові, але істотно інтенсифікувалися за масштабами і динамікою; інші - якісно змінюють сферу фінансових послуг. Перші, в найбільш загальному сенсі, можна розглядати як інтеграцію фінансової індустрії, а зміна їх інтенсивності переважно пов'язана з глобалізацією. Другі - обумовлені якісними змінами в сферах обробки даних і комунікаційних технологій [2].

У сучасному функціонуванні міжнародного фінансового ринку (далі МФР) можна виділити наступні основні тенденції:

- глобалізація міжнародного фінансового ринку;
- інтеграція і конвергенція МФР;
- зростання міжнародної конкуренції, особливо між глобальними учасниками ринку;
- зростання числа злиттів і поглинань;
- вимивання посередництва (дезінтермедіація);
- спеціалізація учасників МФР;
- кластеризація і регіоналізація міжнародного фінансового ринку;
- наростання глобальних дисбалансів;

– відсутність ефективної системи наднаціонального регулювання міжнародного фінансового ринку [3].

Головною спрямованістю сучасного розвитку МФР є його глобалізація. Глобалізація надає подвійний ефект на еволюцію МФР. З одного боку, фактично фінансова глобалізація стала можливою виключно внаслідок структурування та стрімкому розвитку МФР, а з іншого - глобалізація МФР стала каталізатором його розвитку.

До основних результатів впливу глобалізації на МФР відносяться наступні: капіталізація МФР в кілька разів перевершує обсяг світового ВВП; обсяг транскордонних та крос-секторальних переміщень капіталів в десятки разів перевершує обсяг торгових потоків; національні, регіональні і міжрегіональні ринки стають частиною МФР; налагоджена моментальна передача інформації [2].

Прогресивної еволюції МФР сприяли і інші фактори. До них відносяться розвиток нових інформаційних технологій, які з'єднали основні фінансові центри і різко знизили не тільки операційні витрати, а й час на проведення міжнародних фінансових операцій; модифікація умов діяльності учасників МФР в зв'язку з лібералізацією банківської діяльності та операцій з міжнародними фінансовими продуктами і послугами; формування і модифікація нових продуктів МФР, включаючи крос-секторні, на основі механізмів хеджування, управління ризиками та сек'юритизації [3].

Поряд з цим прискорився розвиток глобальних валют. Даний процес протікає в двох формах: поява наднаціональних валют, найбільш життєздатною з яких на даний момент є євро, і криптовалюта, поява яких поставило питання про можливість їх використання в легальному грошовому обігу, про доцільність і механізмах державного регулювання їх обігу, про запобігання ризиків їх використання з метою ухилення від податків і здійснення нелегальних операцій [4].

Все це стало можливим завдяки стрімкому розвитку цифрових технологій, які не тільки полегшують виробництво товарів і послуг, але і знаходять широке застосування на фінансовому ринку. Найбільш перспективним з них, з точки зору застосування в фінансовому секторі, є блокчейн. На думку фахівців, безпосереднім результатом його впровадження має стати істотне зниження витрат, пов'язаних з функціонуванням фінансових посередників і ринків [2].

Як результат, з'явилася тенденція до дезінтермедіації - відмова від посередника (брокерів, банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів), яка стала наслідком розвитку фінансових технологій та лібералізації МФР в цілому. Вона дозволяє обом сторонам фінансової угоди знизити свої витрати, відмовившись від комісій та інших зборів фінансовими посередникам. Процеси відмови від посередників супроводжуються активним проникненням небанківських установ в сферу фінансово-банківських операцій. Підсумком цього процесу стало зростання тіньового банкінгу та поширення хедж-фондів. Пов'язано це з тим, що у відповідь на спроби держави посилити

регулювання і контроль операцій з фінансовими продуктами і послугами ринок створює нові інститути, які не підпадають під його безумовний контроль [2].

Не можна також не відзначити той факт, що в даний час ставиться під сумнів незалежний статус центральних банків, а також активно обговорюється зміна пріоритетів їх діяльності [3].

До негативного ефекту глобалізації міжнародного фінансового ринку можна віднести появу нових типів фінансових криз. Специфіка міжнародних фінансів останніх років полягає в одночасності виникнення фінансових криз. А саме, банківські, боргові та валютні кризи формувалися і розвивалися одночасно, що значно ускладнювало систему заходів попередження і подальшого управління ними [4].

Крім того, тенденцією останніх років стало посилення конкуренції між транснаціональними компаніями і глобальними фінансовими інститутами, а також банківськими та небанківськими установами за фінансові ресурси. Результатом посилення такої конкуренції стало зростання в десятки разів обсягів угод по злиттю і поглинанню фінансових інститутів на міжнародному фінансовому ринку. Ресурси міжнародного фінансового ринку сконцентрувалися у обмеженого числа глобальних учасників, здатних вести великі операції на сучасному міжнародному фінансовому ринку [2].

Таким чином, фінансовий сектор, який традиційно розглядався як одна з найбільш консервативних сфер діяльності, в даний час характеризується посиленням процесів глобалізації, швидким поширенням цифрових технологій і появою нових суб'єктів, що конкурують з традиційними фінансовими посередниками.

Перераховані тенденції і особливості еволюції світової фінансової ринку показують, що це надзвичайно складна система, в якій валютні (грошові) потоки учасників звертаються самостійно, незалежно від звернення реальних товарів. Цей ринок маніпулює різними валютно-фінансовими інструментами, обслуговується різноманітними учасниками і має в своєму розпорядженні розгалужену інфраструктуру і, як результат, має істотний вплив на економіку в цілому.

Список використаних джерел

1. Международный финансовый рынок: учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / В. В. Антропов [и др.]; под общ. ред. М. А. Эскиндарова, Е. А. Звоновой. – М.: Издательство Юрайт, 2018. – 453 с.

2. Любкина Є. В., Батковський В. О. Сучасні тенденції розвитку фінансових ринків. *Інноваційна економіка*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-tendentsii-razvitiya-finansovyh-rynkov/viewer>

3. Ескиндаров М. А. Фінансовий ринок. URL: https://studme.org/314974/finansy/mezhdunarodnyy_finansovyuy_rynok

4. Струк Т. Г. Сучасні тенденції розвитку світового фінансового сектору. Тенденції економічно росту в ХХІ столітті. 2019. С. 363-366. URL: <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/237741/1/363-366.pdf>